

Utdanningsdirektoratet
Postboks 2924 Tøyen
0608 OSLO

Deres referanse:
Vår referanse: 23/00007-15
Vår dato: 16.01.2023

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

fo.no

Høringsvar - NOU 2022: 13 Med videre betydning – Et helhetlig system for kompetanse- og kariereutvikling i barnehage og skole

FO er fagforeningen for sosialarbeidere. FO organiserer nærmere 35 000 barnevernspedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsvitere.

FO organiserer om lag 1500 barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere som jobber i barnehage og skole. Med bakgrunn i en organisasjonsgrad på rundt 50-60% så kan vi gå ut fra at det er nærmere 3000 – 3500 ansatte med sosialfaglig utdanning i barnehage og skole.

FO velger å skrive et helhetlig høringssvar. Innledningsvis knytter vi noen generelle kommentarer til NOU 2022:13 for så å kommentere på noen av forslagene.

Selv om utvalgets forslag skal omfatte alle ansatte i skole og barnehage, oppfatter FO forslaget til i hovedsak å gjelde lærere og barnehagelærere. Jfr s. 13

«Med videre betydning viser til at utvalget har som mål at systemet for kompetanse- og kariereutvikling skal gjøre læreryrket mer attraktivt ved å gi de ansatte flere muligheter for faglig utvikling i et livslangt læringsperspektiv. Dette vil utvikle barnehager og skoler som attraktive arbeidsplasser, også for unge mennesker som vurderer å velge en utdanning og et yrkesliv i barnehage eller skole».

Vi er enig i at kjernegruppa i skolen er lærere og at skolen er avhengig av kvalifiserte lærere. Vi deler også bekymringen over at søkertallet til lærerutdanningene synker og at mange lærere og barnehagelærere søker seg til andre yrker. Gode muligheter for kompetanseutvikling er derfor viktig både for at lærere skal søke seg til lærerutdanningene og bli i yrket. Sosialarbeiderne vi representerer blir i forslaget en del av gruppa de kaller «andre ansatte». Ifølge utvalgets forslag ønsker de å innføre like muligheter og vilkår for videreutdanning for disse andre ansatte som jobber med barn og elever i barnehage og skole.

I den sammenhengen savner vi i NOUen en mer konkret beskrivelse av gruppa andre ansatte. Hvilken kompetanse mener de disse har, hvem er de, hvordan kan de benyttes og hvilke ambisjoner har de for å styrke også denne gruppa. Dette gjelder også for ansatte i SFO.

Situasjonen for FOs medlemmer i barnehage og skole

Lærere og barnehagelærere har klare og tydelige oppgaver i barnehage og skole og det er lett å foreslå etterutdanninger som bygger på kunnskap disse yrkesgruppene allerede har.

Det samme gjelder ikke for gruppene FO representerer. Dette er profesjoner som ifølge NOUen s. 34 «har et handlingsrom for skjønnsutøvelse og et spesielt ansvar gitt deres samfunnsmandat, og de har ofte utviklet etiske standarder». Det innebærer at barnevernspedagoger, sosionomer og vernepleiere som jobber i barnehage eller skole har en kompetanse som gjør at de kan handle med bakgrunn i eget fag. Våre profesjoner befinner seg både i «kjernelaget» og « støttesystemet» rundt eleven. En del barnevernspedagoger med tilleggsutdanning jobber som pedagogiske ledere i barnehager og noen av våre medlemmer har også en sentral rolle i opplæringa for enkelte elever. Det gjelder særlig vernepleiere som følger opp elever med store og sammensatte funksjonsnedsettelse hvor de med sin unike kompetanse knyttet til denne gruppa er en viktig ressurs.

Utfordringen for våre medlemmer er at de på tross av at de er flere enn 3000 ansatte med sosialfaglig kompetanse i barnehage og skole, mangler et klart mandat. De brukes også veldig forskjellig med ulike stillingsbeskrivelser, innhold, lønns plassering og arbeidstid. Det gjør det vanskelig å definere kompetansebehovet og være konkret på karriereveier.

Dette er i utgangspunktet ikke ansatte som skal undervise, men følge opp skolemiljøet, jobbe med inkludering og samarbeid med foreldre og hjelpeapparat. Når lærere snakker om tidlig innsats, retter det seg i hovedsak til begynnende lese- og skriveopplæring og matematikkopplæring. For gruppene vi representerer, handler det om å komme tidligst mulig inn for å avdekke mobbing, psykososiale og familiære problemer, sørge for inkludering og sette inn tiltak. Utfordringer vi mener kan være til hinder for læring og som øker risiko for frafall i videregående skole.

Vi vet at det er mange grunner til at barn ikke lærer – ikke minst handler det om hvordan barn har det enten det er på skolen eller hjemme. For å nå det barnet hjelper det ikke at læreren får en ytterligere fordypning i norsk eller matematikk, her trengs en annen kompetanse. Enten ved at læreren får kompetansen som trengs eller at skolen ansetter miljøterapeuter slik at læreren får tid og rom til å undervise. Skole og barnehage er unike arenaer for å sette inn tiltak tidlig, noe som bidrar til å redusere frafall senere. Slik kunnskap og kompetanse må styrkes. Dette er perspektiver vi mener ikke kommer tilstrekkelig fram i NOUen.

Vi står overfor utfordringer som skole og barnehage i større grad enn i dag må ta innover seg. Disse arenaene har stor betydning som sosiale aktører og må vektlegges mer. NOUen viser til Ungdata fra 2022 som slår fast at det er en økende trend at flere elever mistrives og kjeder seg på skolen. Ungdommers opplevelse av stress og psykiske helseplager er tett knyttet til skolesituasjonen. Både barnehage og skoler må derfor få økt kompetanse i å møte disse utfordringene.

Kommentarer til noen av forslagene.

Introduksjonsår

Utvalget foreslår et introduksjonsår for nyutdannede lærere i barnehage og skole. Vi er usikre på om det er aktuelt for andre ansatte i skolen. Vi etterlyser her en breiere beskrivelse av kompetanseutvikling som også omfatter gruppene vi representerer. På mange skoler er det for eksempel ansatt bare en miljøterapeut med sosialfaglig kompetanse, ofte med en uklar faglig plassering. Det gjør at mange føler seg veldig alene. Avsatt tid til å delta i faglige nettverk på tvers av skoler eller barnehager vil være en måte å løse det på.

Masternivå

FO støtter utvalgets forslag om at det gjennomføres en helhetlig gjennomgang av alle videreutdanningstilbudene som i dag forvaltes av Utdanningsdirektoratet og med bakgrunn i det også foreslå hvordan disse kan styrkes og videreutvikle. I den sammenhengen mener vi at man også må se på videreutdanninger som tilbys og som kan være relevante.

Utvalget anbefaler at det utvikles videreutdanninger til karriereveiene på 60 studiepoeng på masternivå, og at minimum 20 prosent av arbeidstiden benyttes til oppgaver knyttet til karriereveien. Videre foreslår de at alle grupper av lærere og andre ansatte som jobber med barn og elever i barnehager og skoler, skal ha like vilkår for å delta i videreutdanning.

Men hvem skal definere behovet for hvilke videreutdanninger som trengs? Utvalget viser til mandatet hvor det står at ansattgruppene skal bli inkludert i etter- og videreutdanning i barnehage og skole, når dette er relevant for deres yrkesutøvelse. Men hva er relevant, og hva vil en rektor eller skoleleder være villig til å prioritere? FO er usikre på om kompetanseutvikling alltid må skje på masternivå og at den må være studiepoengbasert. For eksempel tilbyr regionsentre for barn og unges psykiske helse ulike kurs uten studiepoeng som kan være relevant å ta både for lærere og gruppene vi representerer.

Innfasing

Utvalget foreslår å innføre like muligheter for videreutdanning for alle grupper i barnehage og skole, og fastslår at det skal være en gradvis innføring av ordningen. Først med like vilkår for lærere i barnehagen og grunnopplæringen for å sikre at alle grupper lærere får gode muligheter for videreutdanning, knyttet til lærernes særlige ansvar og kravene i barnehage- og opplæringsloven. Seinest i 2027 vil de inkludere andre ansatte som jobber med barn og elever. Utvalget har ikke utredet egne etter- og videreutdanningsmodeller for hver enkelt ansattgruppe, men tolker mandatet som at ansattgruppene skal bli inkludert i etter og videreutdanning i barnehage og skole, når dette er relevant for deres yrkesutøvelse. Vi mener dette er for uforpliktende og etterlyser en mer konkret plan.

Partssamarbeidet

Vi registrerer at partssamarbeidet mellom UH- gjennom lærerutdanningene og skole/skoleeiere, må styrkes. FO mener at det også bør være lokalt samarbeid med andre utdanninger- det gjelder både utdanningene vi representerer, men også

utdanninger innafor helse. Mange av studentene vi representerer har praksis både i barnehage og skole, og det er derfor naturlig at utdanningene også deltar i et eller annet form for partnerskap. Flere av utdanningsstedene har felles opplegg og undervisning for flere profesjonsutdanninger med mål om å styrke samarbeidskompetansen. Et eksempel på det er Interact ved OsloMet som er et prosjekt som har ansvaret for et heldigitalt tverrprofesjonelt undervisningsopplegg for studentene på profesjonsutdanningene ved OsloMet.

Vi viser også til innføringen av tillitsreform som er en viktig del av regjeringens arbeid med fornying og utvikling av offentlig sektor og som også innebefatter barnehage og skole. I tildelingsbrevet til Utdanningsdirektoratet står det:

«På barnehage- og grunnopplæringsens område, skal det arbeides i et lokalt og et statlig spor. I det lokale sporet vil samhandling mellom arbeidsgivere og arbeidstakere og lokale myndigheter om lokale utviklingsprosjekter være viktig.»

En tillitsreform forutsetter et partssamarbeid mellom arbeidstakere og arbeidsgivere på lokalt nivå som også må påvirke valg av kompetansehevende tiltak.

Barnevernsreformen/oppvekstreformen

Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreform, trådte i kraft 1. januar 2022. Formålet med reformen er at flere barn skal få riktig hjelp til riktig tid, og at tjenestetilbudet i større grad blir tilpasset lokale behov. Hovedgrepet med reformen er å gi kommunene større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet og å styrke kommunenes muligheter og insentiver til forebyggende arbeid og tidlig innsats, mer effektiv ressursbruk og tilpasset støtte. I realisering av reformen bør barnehagen og skolen ha en avgjørende plass. Reformen er bare kort nevnt i NOU og det overrasker oss.

Reformen regulerer først og fremst barnevernet, men målene nås gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Kommuner skal tilrettelegge for tverrfaglig samhandling mellom ulike kommunale tjenestene og nivåene. Barnehager og skoler er må også være del av dette arbeidet og ha en sentral rolle knyttet opp mot forebygging og tidlig innsats.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
forbundsleder

Inger Karseth
seniorrådgiver

